

3. Delmon J. (2009), Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk, The World Bank and Kluwer Law International.
4. PARTNERSHIPS BRITISH COLUMBIA (2003), "An Introduction to Public Private Partnerships", available at: www.partnershipsbc.ca.
5. European Commission. European Communities (2008), "Joint Technology Initiatives. Public-Private Partnerships in EU Research", available at: ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/jtis-brochure_en.pdf.
6. Vynnytskyy B., Lendel M. and Onyschuk B. (2008), Dosvid ta perspektyvy vprovadzhennya derzhavno-pryvatnykh partnerstv v Ukrayini ta za kordonom [Experience and prospects of implementing public-private partnerships in Ukraine and abroad], K.I.S., Kyiv, Ukraine.
7. Wolfram R. (2009), Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v Ukraine [Public-private partnership in Ukraine], Arzinger, Kyiv, Ukraine.
8. Gryschenko S. (2011), Pidhotovka ta realizatsiya proektiv publichno-pryvatnoho partnerstva: Praktychnyy posibnyk dlya orhaniv mistsevoyi vlady ta biznesu [Preparation and implementation of Public-Private Partnerships: A practical guide for local authorities and business], Kyiv, Ukraine.
9. National Institute for Strategic Studies (2012), "On the development of public-private partnerships as a mechanism to stimulate investment in Ukraine. Policy Brief", available at: <http://www.niss.gov.ua>.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК 351

Ніжніков М. Л.,

здобувач Академії муніципального управління

СУЧАСНІ МЕТОДИ І МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Анотація. У статті з урахуванням особливостей сільського господарства науково обґрунтована об'єктивна необхідність державної підтримки аграрного сектора економіки в умовах системної модернізації, узагальнено і уточнено теоретичні основи системи державної підтримки аграрного сектору. Розвинені теоретичні положення, узагальнені основні напрями, цілі та принципи, а також виявлені та класифіковані методи й механізми державної підтримки аграрного виробництва, що дозволило систематизувати і доповнити сутність поняття «державна підтримка аграрного сектору».

Ключові слова: аграрний сектор, державна підтримка, класифікація, методи, форми

Нижников М. Л.,

соискатель Академии муниципального управления

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ И МЕХАНИЗМЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Аннотация. В статье с учетом особенностей сельского хозяйства научно обоснована объективная необходимость государственной поддержки аграрного сектора в условиях системной модернизации, обобщены и уточнены теоретические

основы системы государственной поддержки аграрного сектора. Развита теоретические положения, обобщены основные направления, цели и принципы, а также обнаружены и классифицированы методы и механизмы государственной поддержки аграрного производства, что позволило систематизировать и дополнить сущность понятия «государственная поддержка аграрного сектора».

Ключевые слова: аграрный сектор, государственная поддержка, классификация, методы, формы.

Nizhnikov M.L.,

Competitor Academy of Municipal Management

MODERN METHODS AND MECHANISMS OF STATE SUPPORT TO THE AGRICULTURAL SECTOR

Summary. State support, due to the existence of compelling features of the agricultural sector, do not allow it to compete with other sectors of the national economy as a whole and to ensure food security of the country, is an essential mechanism for the functioning of agriculture at the present stage of development of the national economy, as evidenced by the experience of developed countries in the world where an active policy agricultural protectionism and full support agricultural seen as a priority, strategic.

Updated conceptual apparatus "of state support for the agricultural sector" - is a complex socio-economic, legislative, legal and organizational measures implemented by the government, aimed at sustainable development of agricultural production and rural areas and ensure food sovereignty, security and improvement of food security of the population and the food industry with raw materials.

Among the mechanisms of direct and indirect effects on the development of agriculture allocated tax, monetary, fiscal, price, foreign policy, planning, and subsidies from the state budget, the state order, support for education, health, social policy, the mechanism of the restrictions and prohibitions inspection mechanism.

In our opinion, the following conclusions and make proposals for state support of the agricultural sector:

1) Along with the positive trends seen in recent years in the development of agriculture in the country, there are still a number of problems hindering the further development of the industry can not achieve the pre-reform level of production gross agricultural output.

2) State support can significantly mitigate the effects of nonequivalence in barter agriculture with other sectors of the economy, to ensure the effective functioning of the agricultural production, to overcome the negative trends in the industry.

3) The key elements of the system of state support for agriculture are the pricing and subsidy system, subsidies for agricultural producers.

4) Among the priorities of domestic agriculture today should highlight the formation of a system of effective forms of state support of agricultural production, which include logistical support, infrastructural, legal, scientific and personnel support to agriculture, support in foreign trade, financial assistance and corresponding methods.

State support for the agricultural sector under market conditions is an objective necessity. Agriculture, due to its inherent specific features can not account for the sale of products to obtain sufficient income for expanded reproduction and cost recovery, land conservation and social development. State support - mandatory condition for the existence and growth of modern agriculture and the food market, as evidenced by the experience of leading world powers, in turn, acts as a source of economic growth.

Keywords: agricultural sector, government support, classification, methods, forms

Вступ. Реформи, що проводяться в останні роки в національній економіці України, докорінно змінили ситуацію і в аграрному секторі економіки, який в умовах ринку займає особливе положення, що не дозволяє йому на рівних і повною мірою брати участь у міжгалузевої конкуренції. До позитивних результатів соціально - економічних перетворень в країні слід віднести подолання загального одержавлення економіки, створення умов для формування багатокладної економіки на базі різних форм власності, розвиток ринкових відносин, надання суб'єктам господарювання самостійності у вирішенні питань, що стосуються виробництва та реалізації продукції, розподілу отриманого доходу. Одночасно реформування в сільському господарстві охарактеризувався різким падінням аграрного виробництва, погіршенням матеріально-технічної бази галузі, низьким рівнем оплати праці, нестачею обігових коштів, що і стало причиною скорочення виробництва, а це, в свою чергу, ще більше посилює фінансовий стан галузі, зниженням інвестиційної привабливості сільгосп підприємств.

Необхідність ще регулювання та підтримки сільського господарства з боку держави визначається специфічними особливостями і умовами функціонування даної галузі. Державна підтримка, внаслідок існування непереборних особливостей аграрного сектора, що не дозволяють йому конкурувати з іншими сферами народного господарства і в цілому забезпечити продовольчу безпеку країни, є невід'ємним механізмом функціонування сільського господарства на сучасному етапі розвитку економіки країни, що підтверджується досвідом розвинутих країн світу, де активна політика аграрного протекціонізму і всілякої підтримки сільгосптоваровиробників розглядається як пріоритетне, стратегічною [3].

В останні роки в нашій країні здійснюються заходи з формування системи державної підтримки сільського господарства, збільшилася бюджетне фінансування галузі, посилюються заходи з адаптації аграрного сектора до ринкових умов господарювання. Разом з тим, оцінюючи сучасний стан вітчизняної сільськогосподарської галузі, можна зробити висновок, що результати проведеної сьогодні аграрної політики, розміри, форми, методи і механізми державного втручання в економіку агропродовольчого сектора з метою його підтримки і сталого розвитку не забезпечують стабілізацію, збільшення виробництва і зростання конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, не створюють передумов для виведення галузі з кризи, підвищення соціальної та економічної ефективності аграрного виробництва, не дозволяють домогтися високих результатів у продовольчому забезпеченні населення і підвищити рівень самозабезпеченості держави сільськогосподарською

продукцією.

Основні положення сучасних теорій державної підтримки та необхідності її здійснення в аграрному секторі викладені в працях вітчизняних вчених, таких як М. Бетлія, О. Бородіної, Н. Головченко, Л. Васільєвої та багато інших.

Постановка завдання. Крім того, питання формування системи державної підтримки аграрної сфери в рамках територіальних утворень, з урахуванням різноманіття економічних умов окремих регіонів, специфіки природно-економічних умов функціонування сільського господарства залишаються дискусійними, потребують подальшого вивчення і доопрацювання.

Отже, мета дослідження полягала у всебічному аналізі та розробці комплексу науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення системи державної підтримки аграрної сфери економіки країни.

Результати. Сільське господарство, залежне від неринкових природних факторів, що має ризиковий, сезонний, циклічний характер відтворення, є більш відсталим в технологічному плані, відносно статичною і низькодохідною галуззю з великим ризиком в порівнянні з промисловим комплексом, вкладення капіталів в яке приносить відносно меншу віддачу. Створення конкурентоспроможного агропродовольчого виробництва без державної підтримки аграрного сектору неможливо, зважаючи на те що існують чинники, які, з одного боку, виступають специфічними особливостями сільського господарства і знижують його привабливість для інвесторів (високий ступінь ризику, циклічність, залежність від природи тощо), а з іншого - є умовою його регулювання і породжують необхідність підтримки держави.

В останні роки діяльність держави в регулюванні аграрного сектора економіки явно активізувалася, але дана проблема як в теоретичному, так і в методологічному плані розроблена недостатньо, що проявляється в недосконалості законодавчої бази, відсутності чіткої аграрної політики [2]. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів цієї проблеми займаються багато дослідників, що дають власне визначення сутності державної підтримки сільського господарства, вкладаючи в нього індивідуальні аргументи. В результаті узагальнення думки авторитетних учених про сутність державної підтримки аграрного виробництва які часом неоднозначні, які ґрунтуються на різних критеріях, уточнено понятійний апарат «державної підтримки аграрного сектору» - це комплекс соціально-економічних, законодавчо-правових та організаційних заходів, здійснюваних державою, спрямованих на стійкий розвиток аграрного виробництва та сільських територій та забезпечують продовольчу

незалежність, безпеку і поліпшення продовольчого забезпечення населення та харчової промисловості сировиною.

Завданням державної підтримки також є ліквідація істотних відмінностей у рівні життя сільського і міського населення. Державна підтримка аграрного сектора в ринкових умовах господарювання є об'єктивною необхідністю. Сільське господарство, внаслідок притаманних йому специфічних особливостей не може за рахунок реалізації своєї продукції отримати дохід, достатній для розширеного відтворення і покриття витрат виробництва, збереження земель і соціального розвитку села. Державна підтримка - обов'язкова умова існування і зростання сучасного агровиробництва та продовольчого ринку, про що свідчить досвід провідних світових держав, що, в свою чергу, виступає джерелом економічного зростання країни.

Серед механізмів прямого і непрямого впливу на розвиток сільського господарства виділені податкова, грошово-кредитна, бюджетна, цінова, зовнішньоекономічна політика, планування, дотації з бюджету, державне замовлення, підтримка сфер освіти, охорони здоров'я, соціальна політика, механізм обмежень і заборон, інспекційний механізм [1].

Система державної підтримки підприємств сільського господарства повинна включати весь спектр заходів, адаптованих до сучасних ринкових умов: дотування виробництва окремих видів сільгосппродукції, насамперед тваринницької; гнучке регулювання імпорту та експорту продовольчих товарів на основі оцінки кон'юнктури ринку та прогнозу його розвитку, збереження або збільшення тарифних і нетарифних заходів щодо захисту вітчизняного продовольчого ринку, головним чином його тваринницького сегмента; вдосконалення системи кредитування та страхування врожаю в АПК, здешевлення механізму лізингу; активізація інвестиційної діяльності, роботи з модернізації та реконструкції виробництва у зв'язку з розвитком конкурентного середовища, зниження тарифів на ввезене технологічне устаткування; вдосконалення кооперації та інтеграційних процесів в аграрному секторі тощо.

На нашу думку, можна зробити наступні висновки та внести пропозиції щодо державної підтримки аграрного сектору:

1) Поряд з позитивними тенденціями, які спостерігаються в останні роки в розвитку сільського господарства країни, залишається ще ряд проблем, що стримують подальший розвиток галузі, що не дозволяє досягти дореформеного рівня виробництва валової сільськогосподарської продукції. Прийняті в останні роки заходи з підтримки галузі і деяке поліпшення макроекономічної ситуації в країні, безумовно, сприяли зростанню виробництва сільгосппродукції, але умови для самостійного виходу галузі та соціальної сфери села з кризи досі не створені. Для цього необхідна державна підтримка аграрного виробництва, орієнтована на

підвищення його конкурентоспроможності та ефективності в перспективі, збільшення доходів сільського населення та соціальний розвиток сільських територій. Необхідна активізація заходів державної інвестиційної підтримки аграрного виробництва, оскільки основним напрямком стійкого економічного зростання в сфері сільського господарства є науково-технічний прогрес та інноваційна діяльність, а для підвищення техніко-організаційного рівня сільгосптоваровиробників потрібні інвестиції.

2) Державна підтримка дозволяє істотно пом'якшити наслідки нееквівалентності в товарообміні сільського господарства з іншими галузями економіки, забезпечити ефективне функціонування аграрного виробництва, подолати негативні тенденції у розвитку галузі. При зруйнованій технічній базі вітчизняних сільськогосподарських організацій неможливо забезпечити зростання виробництва і вихід з кризи, що склалася. Тому державні органи управління повинні надавати значні фінансову допомогу аграрній сфері, стимулюючи модернізацію техніки і технологій сільськогосподарського виробництва, і домагатися високих результатів у продовольчому забезпеченні населення. Головним напрямом у політиці держави має стати підтримка технічного переоснащення сільського господарства за допомогою збільшення обсягів державного інвестування галузі.

3) Ключовими елементами системи державної підтримки сільського господарства виступають цінова політика і система субсидування, дотування сільськогосподарського виробника. В результаті продуманої податкової, фінансово-кредитної політики, величезних субсидій, механізму мінімальних закупівельних цін на основні види сільгосппродуктів західні країни створили умови забезпеченості власним продовольством на досить високому рівні і навіть при цьому продовжують надавати аграрному сектору істотну фінансову допомогу.

4) Серед першочергових завдань вітчизняного сільського господарства сьогодні слід виділити формування системи ефективних форм державної підтримки аграрного виробництва, до яких відносяться матеріально-технічна підтримка, інфраструктурне, правове, наукове та кадрове забезпечення сільського господарства, підтримка у зовнішньоекономічній діяльності, фінансова допомога і відповідних їм методів. Пріоритетними напрямками активізації процесу державної підтримки сільського господарства мають стати розробка і реалізація стратегії інноваційного оновлення процесу відтворення в сільськогосподарській галузі та забезпечення на цій основі конкурентоздатного виробництва стратегічних товарів. Державну підтримку аграрного виробництва на всіх рівнях влади необхідно і далі розширити. Але при цьому слід відрегулювати і гармонізувати фінансові відносини на різних рівнях влади: державній, регіональній та місцевій.

Висновки. Таким чином, державна підтримка є невід'ємною частиною державного регулювання і являє собою комплекс соціально-економічних, законодавчо-правових та організаційних заходів, здійснюваних державою, спрямованих на стійкий розвиток аграрного виробництва та сільських територій та забезпечують продовольчу незалежність, безпеку і поліпшення продовольчого забезпечення населення та харчової промисловості сировиною. Серед механізмів прямого і непрямого впливу на розвиток сільського господарства виділені податкова, грошово-кредитна, бюджетна, цінова, зовнішньоекономічна політика, планування, дотації з бюджету, державне замовлення, підтримка сфер освіти, охорони здоров'я, соціальна політика, механізм обмежень і заборон, інспекційний механізм тощо.

Список використаних джерел:

1. Бойко В. І. До проблеми визначення механізму державної підтримки виробників аграрної продукції / В. І. Бойко, О. А. Козак // Економіка АПК. – 2010. – №7. – С. 37 – 39.
2. Васільєва Л. М. Державна підтримка, як складова системи державного регулювання аграрного сектору економіки / Л. М. Васільєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 17. – С. 85 – 88.
3. Державна підтримка агросфери: еволюція, проблеми: монографія / [О.М. Бородіна, М.Г. Бетлій, Н.М. Головченко та ін.]. – К.: Ін-т екон. та прогнозув. НАНУ, 2008. – 264 с.

References:

1. Boyko, V.I., Kozak, A.A. (2010), "On the problem of determining the mechanism of state support to producers of agricultural products", *Ekonomika APK*, vol. 7, pp. 37–39.
2. Vasileva, L.N. (2011), "State support, as part of the system of state regulation of the agricultural sector", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 17, pp. 85–88.
3. Borodina, O.M. Betliy, M.G. Golovchenko, N.M. and other. (2008), *Derzhavna pidtrymka ahrosfery: evoliutsiia, problemy* [State support for agricultural sphere: evolution, problems], *In-t ekon. ta prohnozuv. NANU, Kyiv, Ukraine*.

Рецензент: Жовнірчик Я.Ф., д.держ.упр., доцент

УДК 351.82:504

Остапчук Т.М.,

асистент кафедри управління
муніципальним розвитком,
Академія муніципального розвитку,

**СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Анотація. Розглянуто поняття екологічна безпека з різних точок зору; досліджено особливості екологічної безпеки в умовах глобалізації.

Ключові слова: екологічна безпека, глобалізація, сталий розвиток.